

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Kirkkohallitus kiinnittää huomiota valmiuslain tarkoitukseen ja erityisesti siinä ihmisten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamiseen poikkeusoloissa. Tästä syystä valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskeva muistio ja siitä seuraavat valmistellut toimenpiteet ovat tärkeitä.

Tilanne maassamme, jossa yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittiset järjestelmät ja palvelut ovat yhä laajemmin yksityisen sektorin tuottamia, keskinäisriippuvaisia sekä erityisesti digitalisaatiokehityksen myötä alttiimpia myös hallinnonalojen rajat ylittävillä häiriöillä, korostaa laaja-alaisen varautumisen merkitystä.

Kirkon työssä ja toiminnassa on havaittu, että turvallisuusympäristön muutokset korostavat yhteiskunnan kriisinsietokyvyn merkitystä sekä asettavat uudenlaisia haasteita varautumisen toteuttamiselle ja vaikuttavuudelle. Tästä syystä selvitystehtävä, jossa pyritään selkeyttämään valmiuslain (varautuminen) velvoitteita sekä täsmentämään sen käyttöönottoilanteita (kriisijohtaminen) toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi on kannatettava.

Lakisäateisten varautumisvelvoitteiden ohella tärkeä osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä on elinkeinoelämän ja muun yksityissektorin vapaaehtoinen varautuminen. Vaikka valmiuslaissa ei tarkemmin määritellä kirkon näkökulmasta varautumisvelvoitteen piiriin kuuluvia tehtäviä on kirkon varautumisen lähtökohtana se, että sen toiminta ja viranomaistehtävien tehtävien hoitaminen jatkuu häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa normaalien toimintavaltuuksien ja käytössä olevan organisaation avulla. Järjestämisvastuut näkyvät kirkkolain 11. luvussa.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

Valmiuslakityöryhmän alustavissa ehdotuksissa ei ole otettu huomioon, että evankelis-luterilaiselle kirkolle ja ortodoksiselle kirkolle on lailla annettu eräitä yhteiskunnallisia tehtäviä, joita voidaan pitää osana kriittistä infrastruktuuria. Tällaisia tehtäviä ovat evankelis-luterilaiselle kirkolle annettu velvollisuus ylläpitää yleisiä hautausmaita ja molemmille kirkolle annettu velvollisuus osallistua väestökirjanpidon tehtäviin ennen lokakuuta 1999 pidettyjen kirkonkirjojen osalta.

Tarkoituksenmukaista saattaisi olla pohtia, tulisiko varautumista koskevaa sääntelyä sisällyttää kirkon tehtäviä koskeviin erityislakeihin (hautausoimilaki 457/2003 ja laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista 661/2009) vai riittääkö, että varautumisesta säädetään osana kirkon hallintoa perustuslain 76 §:n mukaisesti evankelis-luterilaisen kirkon osalta kirkkolaisissa. Voimassa olevan kirkkolain (652/2023) 11 luvun säännökset koskevat tällä hetkellä lähinnä poikkeusoloja ja hallinnollisen päätöksenteon turvaamista.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

Kirkkohallitus yhtyy moniin valmiuslakityöryhmän kuulemisessa asiantuntijoiden antamiin näkemyksiin. Varautumissäännöksen muotoilu, jossa ilmenee selkeästi julkishallinnon toimijan velvollisuus varautua myös normaaliolojen häiriötilanteisiin, on kannatettava. Useissa käytetyissä puheenvuoroissa on noussut esiin näkemys, jonka mukaan yhteistyön ja tiedonvaihdon lisääminen viranomaisten välillä on varautumisen näkökulmasta kannatettava. Kirkkohallituksen kokemuksen mukaan koordinoitu varautumisen yhteensovittaminen on ollut maassamme alueellisesti vaihtelevaa.

Saloranta Teija
Kirkkohallitus